
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מערות וחברות מורכבות - 43804

תאריך עדכון אחרון 13-09-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אורי דוידוביץ'

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: uri.davidovich@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מחקר ארכיאולוגי במערות טבעיות נקשר ברגיל לפעילות ציידים לקטים בתקופות פרהיסטוריות. לאחר המהפכה הניאוליתית לא פסק השימוש במערות, אלא שהוא עבר שינוי דרמטי, ומערות החלו לשמש למגוון צרכים חוץ-ישוביים הקשורים בחברות מורכבות. בכלל זה החל בלבנט שימוש בסוג מערות חדש - מערות מסועפות שאורכן מאות מטרים ויותר - אשר מציבות אתגרים רבים הקשורים בתנועה, התמצאות במרחב, תנאים סביבתיים בלתי שכיחים, וחשש מהלא-נודע. הקורס יעסוק בהבנה ובניתוח של שרידי הפעילות האנושית במערות מורכבות, תוך עמידה על היבטים כרונולוגיים, תפקודיים, חברתיים וקוגניטיביים של הפעילות במערות אלו מן התקופה הניאוליתית ואילך.

מטרות הקורס:

- הארת התרומה של מערות מורכבות למחקר של חברות מורכבות, תוך דיון בדגמי פעילות שונים באמצעות מקרי מבחן מגוונים מדרום הלבנט (ומהעולם הרחב).
- היכרות מעמיקה עם הסובב התת-קרקעי ועם השרידים הארכיאולוגיים שבו.
- עמידה על הקשיים המתודולוגיים העומדים בפני פענוח מהות הפעילות במערות מורכבות בהקשרה החברתי.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לתאר את תרומתן של מערות ללימוד של חברות מורכבות בעולם ובלבנט.
- להתמודד עם שיח ארכיאולוגי במשלב גבוה.
- להציג נושא לקהל מקצועי.

דרישות נוכחות (%):

85

שיטת ההוראה בקורס: הצגה פרונטלית של נושאים, עיון ביקורתי בחומרי קריאה, רפרטים קצרים, דיונים פתוחים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מערות והסובב התת-קרקעי: פרדיגמות ומתודולוגיה.
- גיאולוגיה של הלבנט ו"פרובינציות" של מערות מורכבות.
- תולדות מחקר המערות המורכבות בלבנט, ושיטות מחקר במערות.
- תקופות הפעילות העיקריות במערות מורכבות: בין הניאולית הקרמי והתקופה הרומית הקדומה.
- שימושים של מערות מורכבות: קבורה, פולחן, מפלט.
- היבטים קוגניטיביים של הפעילות במערות מורכבות.
- הפעילות במערות מורכבות בהקשרה החברתי.

חומר חובה לקריאה:

ראו בפירוט באתר הקורס:

<https://moodle2.cs.huji.ac.il/nu20/course/view.php?id=&43804>

חומר לקריאה נוספת:

ראו בפירוט באתר הקורס:

<https://moodle2.cs.huji.ac.il/nu20/course/view.php?id=&43804>

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 20 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 70 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

* ציון ההשתתפות יוערך על סמך נוכחות בשיעורים, בולטות בהשתתפות בכיתה, איכות הקריאה משיעור לשיעור.

** במהלך הסמסטר כל סטודנט יציג מקרה-מבחן או תזה מחקרית ברפרט קצר (15-20 דקות) בלווית מצגת.

*** בסוף הסמסטר יגיש כל סטודנט עבודה בהיקף של 10 עמודים (לא כולל איורים וביבליוגרפיה) על נושא לבחירתו, בתיאום עם מורה הקורס. הנושא יכול להיות תאורטי, מעשי-מחקרי או סינתטי, ולשלב עיבוד חומרים ארכיאולוגיים או ניתוח נתונים.